

Piotr Złotkowski

Maria Curie-Skłodowska University, Lublin (Poland)

e-mail: piotr.zlotkowski@mail.umcs.pl

<https://orcid.org/0000-0001-5777-2114>

Antroponimia Białostoczczyzny w badaniach profesora Michała Sajewicza

Anthroponymy of the Bialystok region in the Research of Professor Michal Sajewicz

Антрапаніміка Беласточчыны ў даследаваннях прафесара Міхала Саяевіча

Abstract

The aim of this article is to present the contribution of Michal Sajewicz to the development of research on the contemporary and historical anthroponymy of the Bialystok region. The researcher is a well-known and respected linguist, scientifically associated with the Maria Curie-Skłodowska University in Lublin. The Slavist published a monograph and 28 scientific articles on anthroponymy. This study shows that the Professor's interests focus on the following categories of personal names: first names, surnames, nicknames and marytonyms, from the area of the present Hajnówka district in the Podlasie voivodeship. On the basis of analysis of the Linguist's research achievements, it can be concluded that the subjects of his detailed onomastic investigations are: 1) first names of Kleszczele and surrounding villages residents in the 16th–18th centuries, 2) first names of graduates of the Secondary School with the Belarusian Language of Teaching in Hajnówka from the 50's to the 90's of the 20th century, 3) patronymics surnames with a formant *-uk* in the Hajnówka district 4) nicknames of Lewkowo Stare and the surrounding area residents, and 5) names of wives in the Belarusian dialects of the vicinity of Narewka. In his linguistic research, Michal Sajewicz also addresses issues related to history, sociology and religious diversity of the Polish-East Slavic language borderland. Their results were published in the monograph and 28 scientific articles. This text also attempts to show to what extent the historical, geographic, ethnic, religious, cultural and sociological conditions were reflected in the research on the Polish-East Slavic language borderland conducted by the Slavist. The review of Michal Sajewicz's research achievements presented here allows us to state that he made a significant contribution to research on the anthroponymy of the Bialystok region.

Keywords: onomastics, anthroponymy, Polish-East Slavic language borderland, Bialystok region, Michal Sajewicz

Abstrakt

Celem artykułu jest ukazanie wkładu Michała Sajewicza w rozwój badań nad współczesną i historyczną antroponimią Białostoczczyzny. Badacz jest znanym i cenionym językoznawcą, związanym naukowo z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Sławista opublikował monografię oraz 28 artykułów naukowych o tematyce antroponimicznej. Z niniejszego opracowania wynika, że zainteresowania profesora skupiają się na następujących kategoriach nazw osobowych: imionach, nazwiskach, przezwiskach oraz marytonimach, z terenu obecnego powiatu hajnowskiego w województwie podlaskim. Na podstawie analizy dorobku badawczego językoznawcy można stwierdzić, że przedmiotem jego szczegółowych dociekań onomastycznych są: 1) imiona mieszkańców Kleszczel i okolicznych wsi w XVI–XVIII w., 2) imiona absolwentów Liceum Ogólnokształcącego z Białoruskim Językiem Nauczania w Hajnówce od lat 50. do 90. XX w., 3) nazwiska patronimiczne z formantem *-uk* w powiecie hajnowskim 4) przezwiska mieszkańców Lewkowa Starego i okolic oraz 5) nazwy żon w gwarach białoruskich okolic Narewki. W niniejszym tekście starano się również ukazać w jakim stopniu w badaniach polsko-wschodniosłowiańskiego pogranicza językowego prowadzonych przez sławistę, znalazły odbicie uwarunkowania historyczne, geograficzne, etniczne, wyznaniowe, kulturowe i socjologiczne. Dokonany tu przegląd osiągnięć badawczych Michała Sajewicza upoważnia do stwierdzenia, że wniósł on duży wkład w badania nad antroponimią Białostoczczyzny.

Słowa kluczowe: onomastyka, antroponimia, polsko-wschodniosłowiańskie pogranicze językowe, Białostoczczyzna, Michał Sajewicz

Анотацыя

Мэтай артыкула з’яляецца паказаць значэнне навуковых даследаванняў Міхала Саевіча ў галіне сучаснай і гістарычнай антрапаніміі Беларускай. М. Саевіч – вядомы і прызнаны мовазнаўца, які на працягу доўгага часу працаваў ва Ўніверсітэце Марыі Кюры-Складоўскай у Любліне. Славіст апублікаваў манаграфію і 28 навуковых артыкулаў на тэму антрапанімікі. З дадзенага нарысу вынікае, што навуковыя зацікаўленні даследчыка засяродзіліся на наступных катэгорыях асабовых назваў: імёнах, прозвішчах, мянушках, а таксама назвах замужніх жанчын на тэрыторыі Гайнаўскага павета Падляшскага ваяводства. На падставе аналізу вынікаў даследаванняў мовазнаўцы аўтар артыкула сцвярджае, што прадметам дэталёвых анамастычных разважанняў М. Саевіча з’яўляюцца: 1) імёны жахароў Кляшчэляў і навакольных вёсак у XVI–XVIII стст., 2) імёны выпускнікоў Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Гайнаўцы ў перыяд 1950–1999 гг., 3) пагранічныя прозвішчы з фармантам *-uk* у Гайнаўскім павеце, 4) мянушкі жыхароў Ляўкова Старога і наваколя, 5) назвы жон у беларускіх гаворках наваколя Нарэўкі. У дадзеным тэксце ўвага звяртаецца таксама на тое, у якой ступені ў даследаваннях польска-ўсходнеславянскага моўнага памежжа, што славістам разглядалася, адлюстраваны гістарычныя, географічныя, этнічныя, культурныя і сацыялагічныя ўмовы, а таксама веравызнанне жыхароў. Прадстаўлены чытачу агляд навуковых дасягненняў Міхала Саевіча дазваляе аўтару сцвярдзіць, што люблінскі славіст зрабіў значны ўклад у даследаванні антрапанімікі Беларускай.

Ключавыя словы: анамастыка, антрапаніміка, польска-ўсходнеславянскае моўнае пагранічча, Беларуска, Міхал Саевіч

Badania antroponimii historycznego i współczesnego Podlasia oraz regionów z nim związanych mają ugruntowaną już tradycję. Prowadzone są od lat w kilku ośrodkach naukowych (m. in. w Białymstoku, Lublinie, Warszawie, Zielonej Górze). W gronie językoznawców, którzy swym dorobkiem badawczym wpisali się na trwałe w ich historię jest profesor Michał Sajewicz (Dacewicz, 2018, s. 93, 96). Uczony jest uznanym i niezwykle cenionym slawistą, związanym naukowo z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Goral, 2019, 2022).

Językoznawca urodził się 15 VI 1949 r. w Lewkowie Nowym. Po ukończeniu Szkoły Podstawowej w Lewkowie Starym został uczniem Liceum Ogólnokształcącego z Białoruskim Językiem Nauczania w Hajnówce. Naukę kontynuował na studiach wyższych z zakresu rusycystyki na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Została ona uwieńczona w 1972 r. obroną pracy magisterskiej *Gwara ruska okolic Narewki w pow. hajnowskim (fonetyka – fleksja)*. Stopień doktora nauk humanistycznych uzyskał w 1983 r. na podstawie rozprawy doktorskiej *Słowotwórstwo rzeczowników w gwarach wschodniosłowiańskich na terenie byłego powiatu hajnowskiego*. W 2002 r. ukazała się monografia *Derywacja sufiksalna osobowych nazw subiektów w nadnarwiańskich gwarach białoruskich Białostoczczyzny. Deverbativa, deadiectiva*, będąca podstawą nadania mu w następnym roku stopnia doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa słowiańskiego (Goral, 2020, s. 141). Kolejną ważną pozycją w dorobku naukowym profesora jest wydana w 2013 r. książka *Nazwiska patronimiczne z formantem -uk w powiecie hajnowskim na Białostoczczyźnie na tle ogólnopolskim*. Listę monografii jego autorstwa zamyka (jak dotychczas) opracowanie *Odczasownikowe pejoratywne nazwy subiektów z formantem sufiksальnym w gwarach białoruskich okolic Lewkowa Starego na Białostoczczyźnie*, które ukazało się w 2019 r.

Z tego krótkiego zarysu sylwetki M. Sajewicza wynika, że w centrum jego zainteresowań badawczych znajduje się problematyka słowotwórstwa rzeczowników w gwarach wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny ze szczególnym uwzględnieniem nadnarwiańskich gwar białoruskich. Badania tego zagadnienia prowadzone są skrupulatnie, charakteryzują się doskonałą dyscypliną metodologiczną oraz profesjonalizmem połączonym z niezwykle wrażliwością na materiał językowy, będący przedmiotem analizy. Należy jednak zauważyć, że profesora interesują nie tylko problemy natury lingwistycznej. W swoich dociekaniach porusza szerokie spektrum tematów związanych ze zróżnicowaniem etnicznym i wyznaniowym mieszkańców wschodniej Białostoczczyzny. To połączenie płaszczyzny lingwistycznej i ekstralingwistycznej sprawia, że jego artykuły są cenne nie tylko z badawczego punktu widzenia, lecz również przydatne i przystępne dla czytelnika niezorientowanego w problematyce językoznawczej.

Niezwykle istotną część dorobku naukowego profesora stanowią publikacje dotyczące nazewnictwa osobowego polsko-białorusko-ukraińskiego pogranicza językowego na obszarze Białostoczczyzny. Przybliżenie najistotniejszych kwestii w nich omawianych w kontekście całokształtu badań nad antroponimią tego regionu jest celem niniejszego artykułu.

Materiał antroponimiczny zarówno historyczny, jak i współczesny, będący przedmiotem analizy M. Sajewicza, pochodzi z miejscowości położonych na terenie obecnego powiatu hajnowskiego w województwie podlaskim. Badania sławisty dotyczą czterech kategorii nazw osobowych: imion, nazwisk, przezwisk i nazw marytonimicznych. Przedmiotem szczegółowych rozważań są: 1) imiona mieszkańców Kleszczel i okolicznych wsi w XVI–XVIII stuleciu, 2) imiona absolwentów Liceum Ogólnokształcącego z Białoruskim Językiem Nauczania w Hajnówce od lat pięćdziesiątych do dziewięćdziesiątych XX w., 3) nazwiska patronimiczne z formentem *-uk* w powiecie hajnowskim 4) przezwiska mieszkańców Lewkowa Starego i okolic oraz 5) nazwy żon w gwarach białoruskich okolic Narewki. Ich rezultatem jest powstanie monografii oraz 28 artykułów naukowych.

Jednym z najistotniejszych zagadnień, które porusza profesor w swoich badaniach jest proces asymilacji językowej prawosławnych mieszkańców powiatu hajnowskiego, znajdujący odzwierciedlenie również w lokalnym mikrosystemie proprialnym. Jak zauważa badacz, asymilacja ta ma charakter kompleksowy, obejmuje bowiem oprócz języka również sferę polityki, kultury – i w znacznie mniejszym stopniu – religii. Na gruncie onomastycznym proces ten w największym stopniu dotknął miejscowe imiennictwo osobowe.

Powyższy wniosek potwierdza analiza językowa imion absolwentów Liceum Ogólnokształcącego z Białoruskim Językiem Nauczania w Hajnówce. Szkołę tę w latach 1953–1993 ukończyło 2037 osób, w tym 1610 dziewcząt i 427 chłopców. Dogłębne studia w zakresie imiennictwa absolwentów tej placówki oświatowej pozwoliły na uchwycenie najważniejszych tendencji w nominacji onimicznej przedstawicieli miejscowej społeczności prawosławnej (jak informuje badacz, katolicy stanowili znikomy odsetek uczniów liceum), poczynając od lat trzydziestych aż do siedemdziesiątych XX w. Ich wyniki językoznawca przedstawił w postaci cyklu 7 artykułów (Sajewicz, 2005, 2006, 2007a, 2007b, 2010a, 2012a, 2014a).

Podany, w tych publikacjach, analizie materiał antroponimiczny zawierał ogółem 169 imion absolwentów hajnowskiego liceum (109 żeńskich i 60 męskich). Badacz zaszeregował jednostki imiennicze do czterech okresów, w obrębie których przedstawił charakterystykę ilościową imion oraz ich udział procentowy w ogólnym zasobie imiennictwa. Przyjęte założenie metodologiczne jest słuszne, ponieważ każdy z wydzielonych okresów charakteryzował się odmiennymi warunkami politycznym, ekonomicznymi i kulturowymi. Wnikliwe opracowanie zgromadzonych onimów pozwoliło na sformułowanie tezy, że w badanej społeczności zachodził stopniowy proces „katolicyzacji” zarówno męskiego, jak i żeńskiego imiennictwa osobowego. Językoznawca zauważył jednak, że w imiennictwie męskim został on zapoczątkowany nieco później i dokonywał się wolniej w porównaniu z identycznym zjawiskiem zachodzącym w obrębie nazewnictwa żeńskiego (Sajewicz, 2014a, s. 220). Zjawisko asymilacji badacz tłumaczy unikaniem przez środowisko prawosławne manifestowania swojej odrębności, w wyniku czego upodabnia się zewnętrznie do społeczności większościowej, przyjmując m.in. imiona nieodróżniające go od ludności katolickiej

(Sajewicz, 2007a, s. 315). Należy zauważyć, że jest to interesujący przykład zastosowania swoistej „mimikry onimicznej”.

W dociekaniach M. Sajewicza ważną rolę odgrywa również komponent socjolingwistyczny. Sławista zwraca m.in. uwagę, że w drugiej połowie lat 50. stopniowo zaczęły wzbogacać lokalny zasób imienniczy onimy typu *Jarostaw*, *Mirostaw*, *Sławomir* (genetycznie słowiańskie), początkowo traktowane w badanych społecznościach jako miejskie, „pańskie”. Być może spowodowane to było tym, że, jak zauważa językoznawca, wcześniej miana te funkcjonowały wyłącznie wśród ludności katolickiej. Odwrotna tendencja uwidoczniła się w użyciu imion zakończonych na -o (*Daniło*, *Kiryło*, *Korniło*), które jeszcze w latach 60. i 70. XX w. nosili starzy mieszkańcy hajnowskich wsi. Onimy te przestały być modne i wyszły z użycia, ponieważ były jednoznacznie kojarzone z wsią, ze starszym pokoleniem, na ogół zacofanym kulturowo. Badacz podkreśla, że imiona te w okresie powojennym nie były już nadawane dzieciom (Sajewicz, 2014a, s. 219).

Kolejnym obszarem badawczym, w którym znalazł odbicie proces polsko-wschodniosłowiańskiej interferencji językowej jest marytonimia w miejscowych gwarach białoruskich. W latach 1974–2016 językoznawca zebrał w kilkunastu wsiach zachodniej części gminy Narewka w powiecie hajnowskim obszerny materiał językowy, będący m.in. podstawą do analizy nazewnictwa kobiet zamężnych (Sajewicz, 2018, s. 312). Zagadnieniu temu badacz poświęcił 4 artykuły, zawierające obszerne i szczegółowe omówienie specyfiki i funkcjonowania odmiennych, odprzezwiskowych i odnazwiskowych nazw marytonimicznych z formantami: *-icha*, *-cza*, *-ka*, *-ina*, *-owa*, *-awa*, *-ina*, *-yna* (Sajewicz, 1998, 2000, 2005, 2018). Na podstawie przeprowadzonych analiz sławista sformułował kilka ważnych wniosków. Zauważył, że w okresie powojennym, szczególnie w latach 70. XX w., dało się zaobserwować tendencję do stopniowego zanikania nazw żon z formantami *-icha*, *-cza*, *-ka*. Onimy tego typu mają obecnie neutralne zabarwienie tylko jeśli są użyte w stosunku do kobiet najstarszego pokolenia. Stosowanie tych formacji przez osoby młode lub w średnim wieku ma zazwyczaj augmentatywno-pejoratywny bądź ironiczno-żartobliwy charakter. Jednocześnie na badanym terenie daje się zauważyć wyraźne uaktywnienie formantów marytonimicznych *-owa*, *-awa*, częściowo *-ina*, *-yna*, co sławista tłumaczy wpływem języka polskiego (Sajewicz, 2018, s. 323, 324).

Jak wynika z badań M. Sajewicza, nie wszystkie elementy miejscowego systemu antroponimicznego podlegają procesom asymilacyjnym. Dotyczy to m. in. nazwisk, które na terenie powiatu hajnowskiego w znacznym stopniu zachowały swój pierwotny wschodniosłowiański charakter. Wynika to z faktu, że nazwiska, w odróżnieniu od podlegających zmianom antroponimów zwyczajowych, ulegając petryfikacji, przeszły do kategorii nazw oficjalno-urzędowych. Nie bez znaczenia jest też ograniczona współcześnie, w przeciwieństwie do imion, możliwość kreacji onimicznej nazwisk.

Językoznawca zdecydował się na szczegółową analizę jednej kategorii onimicznej, a mianowicie nazwisk patronimicznych z formantem *-uk*. Rezultaty wieloletnich badań zawarł w obszernej monografii *Nazwiska patronimiczne z formantem -uk w powiecie*

hajnowskim na Białostocczyźnie na tle ogólnopolskim (Sajewicz, 2013a). Ich efektem jest również ukazanie się cyklu 9 artykułów (Sajewicz, 2010b, 2011a, 2011b, 2011c, 2012b, 2012c, 2013b, 2014b, 2019).

Według ustaleń M. Sajewicza w powiecie hajnowskich jest zarejestrowanych ponad 450 nazwisk z formantem *-uk*. W zdecydowanej większości są one urobione od podstaw opartych na imionach pochodzenia greckiego, rzadziej hebrajskiego, łacińskiego i słowiańskiego. Badacz odnotowuje, że wśród 47 najbardziej popularnych nazwisk (z liczbą ponad 100 nosicieli) aż 27 zostało utworzonych od imion pochodzenia greckiego, 14 – od imion pochodzenia hebrajskiego i aramejskiego, a zaledwie 6 – od imion pochodzenia łacińskiego (Sajewicz, 2013a, s. 657). Ważna jest także jego konkluzja, że powiat hajnowski zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem liczby nosicieli nazwisk patronimicznych z *-uk*, które nawiązują do imion greckich: *Grygoruk, Stepianiuk, Pietruczuk, Gierasimiuk, Karpiuk, Leoniuk, Oniszczyk, Jakoniuk, Androsiuk, Chilimoniuk, Ostapczuk, Artemiuk, Trofimiuk, Parfiemiuk, Bołtromiuk*. Sławista konstatuje, że niektóre z badanych nazwisk charakteryzują się wysoką liczebnością zarówno w powiecie hajnowskim, jak i w całym kraju, inne natomiast nie wykazują zbyt wysokiej liczebności w kraju, natomiast w powiecie hajnowskim należą do najbardziej popularnych, np.: *Gierasimiuk, Leoniuk* (Sajewicz, 2013a, s. 657). Istotne jest również jego spostrzeżenie, że pod względem popularności nazwisk na *-uk* powiat hajnowski nawiązuje do południowej Białostocczyzny (powiat bielski, siemiatycki) i południowego Podlasia (powiat bialski), w odróżnieniu od terenu północnej Białostocczyzny, gdzie nazwiska na *-uk* należą do rzadszych. Profesor słusznie traktuje to jako potwierdzenie tezy, że największą rolę w kolonizacji ziem między Bugiem a Narwią, z wyjątkiem stosunkowo niewielkiego terenu nad Narewką, odegrało osadnictwo ruskie idące z południa (Sajewicz, 2013a, 659).

Należy podkreślić, że analiza badanych nazwisk została przeprowadzona wzorcowo. We wspomnianej monografii onimy ułożone są w postaci obszernego słownika, którego artykuły hasłowe zawierają: 1) dane liczbowe dotyczące liczby osób noszących dane nazwisko w powiecie hajnowskim i w całej Polsce, 2) odsetek nosicieli nazwiska w tym powiecie na tle ogólnopolskim, 3) główne skupiska osób noszących dane nazwisko w Polsce wschodniej, 4) objaśnienie etymologii nazwiska, 4) informację o sposobach adaptacji imienia, będącego podstawą nazwiska, do przyjmującego systemu językowego oraz o jego formach w sąsiednich językach literackich, 5) obszernie dane dotyczące funkcjonowania nazwiska oraz 6) informację o używanych w powiecie hajnowskim nazwiskach pokrewnych. Niezwykle cenne są również uwagi językoznawcy na temat funkcjonowania nazwisk patronimicznych z formantem *-uk* w lokalnym mikrosystemie gwarowym oraz liczne spostrzeżenia o charakterze socjolingwistycznym.

Z badań M. Sajewicza wynika, że proces interferencji językowej nie objął kategorii przezwisk w gwarach białoruskich Lewkowa Starego i okolic. Sławista podkreśla, że polski język literacki wywiera nieznaczny wpływ na ich urabianie i funkcjonowanie, co dobrze świadczy o kondycji miejscowych gwar białoruskich. Badacz zauważa

również, że podobne mechanizmy tworzenia i funkcjonowania przezwisk występują w sąsiadujących z nimi od zachodu gwarach ukraińskich. Różnice dotyczą jedynie niektórych podstaw nieużywanych w sąsiednich gwarach oraz częstotliwości wykorzystania formantów słowotwórczych. Przykładowo, w gwarach białoruskich znacznie częściej niż w ukraińskich wykorzystywany jest formant *-cza*, rzadziej zaś *-icha*, służący obecnie do urabiania przezwisk kobiet starych, a wcześniej używany powszechnie do tworzenia form marytonimicznych (Sajewicz, 2017, s. 303).

Odmienny, od wcześniej scharakteryzowanych, charakter mają studia profesora nad imiennictwem mieszkańców Kleszczel i okolicznych wsi. Materiałem językowym, który posłużył do ich prowadzenia są historyczne onimy, datowane na okres XVI–XVIII stulecia. Efektem wysiłków badawczych z zakresu tej problematyki jest powstanie 8 publikacji (Sajewicz, 2012d, 2014c, 2014d, 2015a, 2015b, 2015c, 2015d, 2021). Jednostki onimiczne, podlegające w tych artykułach analizie, to w zdecydowanej większości ludowe odpowiedniki kanonicznych imion prawosławnych i katolickich. Owe kanoniczne formy imion, pochodzące najczęściej z języków: greckiego, hebrajskiego i łacińskiego, przekształcane były w wyniku daleko idących ucięć (nagłosowych, śródgłosowych i wygłosowych) oraz dodania odpowiednich formantów słowotwórczych. Jak zauważa językoznawca, niejednokrotnie oba te zabiegi były stosowane jednocześnie (Sajewicz, 2014c, s. 197). Tego rodzaju transformacje (fonetyczne i morfologiczne) imion XVI-, XVII- i XVIII-wiecznych mieszkańców Kleszczel i okolicznych wsi znajdują się w centrum zainteresowań badawczych profesora.

Z dokonanego tu syntetycznego przeglądu kluczowych osiągnięć M. Sajewicza w zakresie badań nad antroponimią Białostoczczyzny wynika, że jego studia osadzone są bardzo mocno w kontekście lokalnym. Stanowi to ich niewątpliwą i niepodważalną wartość, zważywszy na to, iż badacz doskonale zna miejscowe uwarunkowania językowe, historyczne, geograficzne, etniczne, wyznaniowe, kulturowe i socjologiczne. Profesor jako wybitny znawca miejscowych gwar, a szczególnie specjalista z dziedziny słowotwórstwa dialektów, wykorzystuje tę wiedzę w swoich dociekaniach onomastycznych. Na podkreślenie zasługuje również fakt, że potrafi w sposób maksymalnie efektywny spożytkować materiał antroponimiczny, a dokonywana przez niego analiza jest niezwykle wnikliwa i szczegółowa. Badacza interesuje pochodzenie, struktura słowotwórcza, adaptacja fonetyczno-morfologiczna i dystrybucja geograficzna onimów, postrzegane w kontekście interferencji zachodzącej na polsko-białorusko-ukraińskim pograniczu językowym. Ten ostatni proces sławista łączy umiejętnie ze zjawiskami ekstralingwistycznymi, m. in. asymilacją kulturową i religijną miejscowej społeczności prawosławnej do grupy większościowej (katolickiej). Problematyka ta, usytuowana na pograniczu badań lingwistycznych, może być interesująca dla szerokiego grona odbiorców nie mających specjalistycznego przygotowania językoznawczego. Należy również zauważyć, że profesor w swoich badaniach antroponimicznych poświęca wiele uwagi perspektywie synchronicznej, nie stroniąc jednocześnie od dociekań o charakterze diachronicznym.

Reasumując, należy stwierdzić, że wkład Michała Sajewicza w rozwój badań nad antroponią Białostoczczyzny jest bardzo duży. Profesor jest onomastą niezwykle profesjonalnym, o szerokich horyzontach językowych i pozajęzykowych, zamiłowanym w przedmiocie i terenie badań, jego teraźniejszości i przeszłości. Wszystkie te elementy wzajemnie uzupełniają się i współgrają ze sobą, tworząc sylwetkę badacza wzorcowego.

REFERENCES / BIBLIOGRAFIA

- Dacewicz, Leonarda. (2018). Podlasie w badaniach onomastycznych w przekroju historycznym – stan obecny, zadania i potrzeby. *Studia Wschodniosłowiańskie*, 18, s. 89–107.
- Goral, Agnieszka. (2019). Prof. dr hab. Michał Sajewicz – a researcher into the Polish-East Slavonic borderland, a populariser of research on Belarus and Belarusians, and a teacher. Laudatio in Honour of Professor Sajewicz. *Studia Białorusienistyczne*, 13, s. 7–17.
- Goral, Agnieszka. (2020). Osobowe nomina agentis na Białostoczczyźnie w badaniach profesora Michała Sajewicza. *Zeszyty Cyrylo-Methodiańskie*, 9, s. 140–152.
- Goral, Agnieszka. (2022). *Polsko-wschodniosłowiańskie pogranicze językowe w badaniach profesora Michała Sajewicza*. Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Sajewicz, Michał. (1998). Słowotwórstwo nazw żon w nadnarwiańskich gwarach białoruskich Białostoczczyzny. *Acta Albaruthenica*, 1, s. 51–67.
- Sajewicz, Michał. (2000). Nazwy żon z formantem *-icha, -cza* w gwarach białoruskich okolic Lewkowa Starego na Białostoczczyźnie. W: Zofia Abramowicz i Leonarda Dacewicz (red.). *Nazwy własne na pograniczach kulturowych*. *Studia Slawistyczne*, 2 (s. 143–154). Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.
- Sajewicz, Michał. (2005). Wpływ polszczyzny na system antroponimiczny nadnarwiańskich gwar białoruskich Białostoczczyzny. *Acta Albaruthenica*, 5, s. 259–264.
- Sajewicz, Michał. (2006). Zmiany w żeńskim imiennictwie osobowym prawosławnych mieszkańców powiatu hajnowskiego na Białostoczczyźnie jako rezultat asymilacji kulturowej. W: Norbert Kasperek, Adam Koseski, Walenty Piłat, Jan Sobczak (red.). *W kręgu problemów językoznawstwa i literaturoznawstwa. Studia i wspomnienia poświęcone pamięci prof. Alberta Bartoszewicza w V rocznicę Jego śmierci* (s. 43–56). Warszawa: Oficyna Wydawnicza Aspra-Jr.
- Sajewicz, Michał. (2007a). Nowe trendy w męskim nazewnictwie osobowym w prawosławnych społecznościach powiatu hajnowskiego na Białostoczczyźnie. *Acta Albaruthenica*, 6, s. 301–316.
- Sajewicz, Michał. (2007b). Zmiany w imiennictwie osobowym prawosławnych społeczności powiatu hajnowskiego na Białostoczczyźnie. *Studia Białorusienistyczne*, 1, s. 335–360.
- Sajewicz, Michał. (2010a). Zmiany w męskim imiennictwie osobowym prawosławnych mieszkańców powiatu hajnowskiego na Białostoczczyźnie jako rezultat asymilacji kulturowej. W: Sârgej Zaprudski, Genadz' Cyhun (red.). *Movaznaŭstva. Materyały IV Miŭnarodnaga kangrèsu Belarusaŭ Belaruskaâ kul'tura ŭ kanteksce kul'tur eŭrapejskich kraïn*. Minsk, 6–9

- červenâ 2005 g. Belarusika – Albaruthenica*, 30 (s. 175–184). Minsk: Limaryus [Сяргей Запрудскі, Генадзь Цыхун (рэд.) *Мовазнаўства. Матэрыялы IV Міжнароднага кангрэса беларусістаў: Беларускае культура ў кантэксце культур еўрапейскіх краін. Мінск, 6–9 чэрвеня 2005 г. Belarusika – Albaruthenica*, 30 (s. 175–184). Мінск: Лімарыус].
- Sajewicz, Michał. (2010b). Najbardziej popularne nazwiska odimienne z formantem *-uk* (*-czuk*) w powiecie hajnowskim na Białostocczyźnie. *Acta Albaruthenica*, 10, s. 327–347.
- Sajewicz, Michał. (2011a). Nazwiska z sufiksem *-uk* w pow. hajnowskim w Białostocczyźnie o dyskusyjnej etymologii. *Acta Albaruthenica*, 11, s. 217–230.
- Sajewicz, Michał. (2011b). Popularne nazwiska patronimiczne na *-uk* utworzone od imion pochodzenia hebrajskiego w pow. hajnowskim na Białostocczyźnie. W: Feliks Czyżewski (red.). *Tom dedykowany Profesorowi Stefanowi Warcholowi. Rozprawy Slawistyczne*, 23 (s. 241–258). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Sajewicz, Michał. (2011c). Popularne nazwiska patronimiczne zakończone na *-uk* w powiecie hajnowskim na Białostocczyźnie. *Studia Białorusistyczne*, 5, s. 331–393.
- Sajewicz, Michał. (2012a). Najnowsze trendy w imiennictwie osobowym prawosławnych społeczności powiatu hajnowskiego na Białostocczyźnie. W: Sârgej Zaprudski, Genadz' Cyhun (рэд.). *Novae slova ũ belarusistycy. Movaznaŭstva. Matèryaly V Міжнароднага кангрэса беларусістаў, Мінск, 20–21 маі 2010 года, Belarusika – Albaruthenica*, 32 (s. 97–106). Minsk: Četyre četverti. [Сяргей Запрудскі, Генадзь Цыхун (рэд.). *Новае слова ў беларусістыцы. Мовазнаўства. Матэрыялы V Міжнароднага кангрэса беларусістаў, Мінск, 20–21 мая 2010 года, Belarusika – Albaruthenica*, 32 (с. 97–106). Мінск: Четыре четверти].
- Sajewicz, Michał. (2012b). Najbardziej popularne nazwiska patronimiczne z formantem *-uk* utworzone od imion pochodzenia greckiego w pow. hajnowskim na Białostocczyźnie. W: Iryna Bagdanovič i Sârgej Zaprudski (рэд.). *Supol'nasc' tradycyi – sadružnasc' u budučyni. Belaruska-pol'skiâ moŭnyâ, litaraturnyâ, гістарычныâ i kul'turnyâ сувязі: zbornik navukovyh artykulaŭ. Belarusika – Albaruthenica*, 34 (s. 138–157). Minsk: Knigazbor. [Ірына Багдановіч і Сяргей Запрудскі (рэд.). *Супольнасць традыцыі – садружнасць у будучыні. Беларуска-польскія моўныя, літаратурныя, гістарычныя і культурныя сувязі: зборнік навуковых артыкулаў. Беларусіка – Albaruthenica*, 34 (с. 138–157). Мінск: Кнігазбор].
- Sajewicz, Michał. (2012c). Najbardziej popularne w powiecie hajnowskim na Białostocczyźnie nazwiska patronimiczne z formantem *-uk* utworzone od imion pochodzenia greckiego. *Studia Białorusistyczne*, 6, s. 275–298.
- Sajewicz, Michał. (2012d). Jednozgłoskowe formy skróconych imion osobowych używanych na Podlasiu wschodnim w XVI–XVII wieku. *Acta Albaruthenica*, 12, s. 173–180.
- Sajewicz, Michał. (2013a). *Nazwiska patronimiczne z formantem -uk w powiecie hajnowskim na Białostocczyźnie na tle ogólnopolskim*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Sajewicz, Michał. (2013b). Nazwiska patronimiczne z formantem *-uk* notowane w Polsce wyłącznie w województwie podlaskim. *Acta Albaruthenica*, 13, s. 161–186.
- Sajewicz, Michał. (2014a). Zmiany w imiennictwie osobowym prawosławnych społeczności powiatu hajnowskiego na Białostocczyźnie jako rezultat procesów asymilacyjnych. W:

- Krzysztof Snarski i Adam Żulpa (red.). *W krainie wielu tradycji. Badania etnograficzne na pograniczu polsko-litewsko-białoruskim w XX i początkach XXI wieku* (s. 199–223). Warszawa-Suwałki: Instytut Sławistyki PAN, Muzeum Okręgowe w Suwałkach, Fundacja Sławistyczna w Warszawie.
- Sajewicz, Michał. (2014b). Popularne nazwiska patronimiczne z formantem *-uk* utworzone od imion pochodzenia łacińskiego w powiecie hajnowskim na Białostocczyźnie. *Acta Albaruthenica*, 14, s. 175–204.
- Sajewicz, Michał. (2014c). Imiennictwo męskie miasta Kleszczele i okolic na Podlasiu w połowie XVI stulecia. *Studia Białorusienistyczne*, 8, s. 195–235.
- Sajewicz, Michał. (2014d). Imiennictwo męskie pochodzenia greckiego w Kleszczelach na Podlasiu w połowie XVI stulecia. W: Maria Mocarz-Kleindienst, Albert Nowacki i Beata Siwek (red.). *W świecie wartości naszych i innych. Z najnowszych badań nad literaturą, kulturą i językiem Słowian wschodnich. Księga pamiątkowa* (s. 199–222). Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Sajewicz, Michał. (2015a). Formy hipokorystyczne zaadaptowanych chrześcijańskich imion męskich w Kleszczelach na Podlasiu w połowie XVI wieku. W: Marta Kaczmarczyk, Albert Nowacki, Monika Sidor i Beata Siwek (red.). *Światła masz tyle w sobie... Ze studiów wschodniosłowiańskich. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Aleksandrowi Barszczewskiemu w osiemdziesiątą piątą rocznicę urodzin* (s. 311–330). Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.
- Sajewicz, Michał. (2015b). Formy imienne z sufiksem *-ko* w Kleszczelach na Podlasiu w połowie XVI w. *Acta Baltico-Slavica*, 39, s. 45–88.
- Sajewicz, Michał. (2015c). Rejestr pomiarowy włócznej z 1560 roku jako najwcześniejsze źródło wiedzy o imiennictwie XVI-wiecznych mieszkańców miasta Kleszczele i okolic na Podlasiu. W: Ірына Багдановіч (red.). *Беларуска-пол'скай моўня, літаратурная, гістарычная і культурная сувязі: зборнік навуковых артыкулаў. Беларусіка–Albaruthenica*, 36 (s. 5–12). Minsk: Knigazbor [Ірына Багдановіч (ред.). *Беларуска-польскія моўныя, літаратурныя, гістарычныя і культурныя сувязі: зборнік навуковых артыкулаў. Беларусіка–Albaruthenica*, 36 (с. 5–12). Мінск: Кнігазбор].
- Sajewicz, Michał. (2015d). Transformacja imion chrześcijańskich mieszkańców XVI-wiecznego miasta Kleszczele na Podlasiu. *Studia Wschodniosłowiańskie*, 15, s. 415–427.
- Sajewicz, Michał. (2017). Przejwiska mieszkańców Lewkowa Starego i okolic w powiecie hajnowskim na Białostocczyźnie motywowane imieniem i nazwiskiem nosiciela oraz innych osób. *Studia Białorusienistyczne*, 11, s. 291–308.
- Sajewicz, Michał. (2018). Formy marytonimiczne utworzone od imienia męża w gwarach białoruskich okolic Narewki na Białostocczyźnie w przeszłości i obecnie. *Slavia Orientalis*, 67(2), s. 311–324.
- Sajewicz, Michał. (2019). Nazwiska patronimiczne z formantem *-uk* szczególnie charakterystyczne dla pow. hajnowskiego na Białostocczyźnie. *Slavia Orientalis*, 68(4), s. 751–777.
- Sajewicz, Michał. (2021). Imiona osobowe z podstawowym *c, ć, cz* w części sufiksальной notowane w Kleszczelach na Podlasiu w połowie XVI wieku. W: Elżbieta Bogdanowicz,

Jolanta Chomko, Anna Romanik (red.). *Od tradycji do nowatorstwa. Studia nad nazwami własnymi* (s. 221–242). Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.

SUBMITTED: 19.08.2022

ACCEPTED: 18.10.2022

PUBLISHED ONLINE: 22.12.2022

ABOUT THE AUTHOR / O AUTORZE

Piotr Złotkowski – Polska, Lublin, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Wydział Filologiczny, Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa; dr hab.; specjalność naukowa: językoznawstwo słowiańskie; zainteresowania naukowe: onomastyka, historia języka.

Adres: Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, pl. Marii Curie-Skłodowskiej 4a, 20-031 Lublin, Polska.

Wybrane publikacje:

1. Złotkowski, Piotr. (2007). Kształtowanie się nazwisk szlachty ziemi bielskiej. W: Petar Sotirov, Piotr Złotkowski (red.). *Z badań nad językiem i kulturą Słowian* (s. 75–85). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
2. Złotkowski, Piotr. (2016). Nazwy młynów i osad młyńskich dawnego starostwa brańskiego. *Studia Wschodniosłowiańskie*, 16, 2016, s. 345–364.
3. Złotkowski, Piotr. (2017). *Antroponimia historyczna mieszczan i chłopów Brańska i okolic w ujęciu statycznym i dynamicznym*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
4. Złotkowski, Piotr. (2017). Nazwy miejscowe dawnego powiatu nurskiego na Mazowszu. *Zeszyty Cyrylo-Metodiańskie*, 6, s. 96–111.
5. Złotkowski, Piotr. (2019). Structural and semantic types of historical female anthroponyms of members of the Uniate Church (based on the onomastic data excerpted from the 18th century register books of the Hodyszewo Parish). *Studia Białorusienistyczne*, 13, s. 365–385.